

3. Глобализация экономики и унификация методологии бухгалтерского учета / Г.Г. Кирейцев // Научный доклад. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – Житомир/ЖГТУ, 2008. – 76 с.
4. Козаченко Г.В., Погорелов Ю.С., Хлапъонов Л.Ю., Макухін Г.А. Управління затратами підприємства: монографія/ Г.В. Козаченко, Ю.С. Погорелов, Л.Ю. Хлапъонов, Г.А. Макухін – Київ: Лібра, 2007. – 320 с.
5. Коуз Р. Природа фирмы // Р. Коуз. Фирма, рынок и право. Пер. с англ. — М.: Дело АТД, 1993. — С. 33 — 53.
6. Уильямсон О.И. Экономические институты капитализма. Фирмы, рынки, «отношенческая» контрактация. – УСПб.: Лениздат, 1996. – 702 с.
7. Commons J.R. Institutional Economics // American Economic Review. 1931. V. 21. P. 652.
8. Jones G. R., Hill C. W. Transaction Costs Analysis of Strategy-Structure Choice. Strategic Management Journal, vol. 9.

УДК: 657.44

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

*А.Ж. Сакун, к.е.н., доц.
Херсонський державний аграрний університет*

A. Sakun «Forming of financial results in the system of record-keeping»

The theoretical, organizational and methodological approaches of the financial results in accounting, in accordance with the requirements of economy of Ukraine as an indispensable figure in the management of enterprises.

KEY WORDS: income, expenses, financial results, profits, losses, the accounting system.

A. Сакун «Формирование финансовых результатов в системе бухгалтерского учета»

Рассмотрены теоретические, организационно-методические подходы формирования финансовых результатов в бухгалтерском учете, согласно с требованиями экономики Украины как необходимого показателя в управлении деятельностью предприятий.

Ключевые слова: доходы, затраты, финансовые результаты, прибыль, убытки, система бухгалтерского учета.

Вступ. Однією з головних загальноекономічних і бухгалтерських наукових і практичних проблем, яка особливо загострилася в ринкових умовах, є визначення фінансового результату діяльності підприємства. Насамперед це стосується об'єктивної інформації щодо витрат та доходів, як визначальних складових фінансових результатів. У процесі реформування системи бухгалтерського обліку в Україні зазнали суттєвих змін методологічні засади формування обліку й відображення у звітності фінансових результатів звітного періоду з орієнтацією на концептуальні основи і принципи визнання доходів та витрат. Незважаючи на те, що принципи, організація й методика обліку, порядок формування облікової політики підприємств України відповідають міжнародним стандартам фінансової звітності, все ж існує ряд невідповідностей в окремих концептуальних підходах щодо їх визнання. Саме тому є актуальною необхідність дослідження й формування методичних підходів щодо визначення фінансових результатів в системі бухгалтерського обліку.

Проблеми обліку доходів, витрат, формування й відображення в фінансовій звітності результатів діяльності підприємств ґрунтовно досліджені у працях відомих вітчизняних учених, зокрема М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, М.Я. Дем'яненко, М.М. Коцупатрого, В.Г. Лінника, В.В. Сопко, Л.М. Кіндрацької, П.Т. Саблука, Л.К. Сука, В.О.Шевчука, а також

у працях світових науковців: Р. Адамса, О.Аманта, Л.А. Бернстайна, Д. Блейка, М.Ф.Ван Бреда, Г.А.Велша, Д.Г. Шорта, Б.Нідлза, Е. Райса, Ж. Ришара, Е.С. Хендріксена. Їх дослідження ґрунтуються на засадах ринкових відносин. Беручи до уваги орієнтованість світових теоретичних досліджень щодо визнання, обліку, прогнозування фінансових результатів на принципи функціонування розвиненого ринку, перед вітчизняними фахівцями постає проблема щодо доцільності запровадження та визначення межі адаптації рекомендацій закордонних вчених до економіко-правового середовища України.

Результати. З прийняттям в Україні національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та становленням податкового законодавства постала необхідність розробки методології обліку та методики визначення фінансових результатів діяльності, орієнтованої на міжнародний досвід і національні традиції. Це зумовило необхідність належного узагальнення зарубіжної методології обліку доходів і фінансових результатів діяльності та її адаптації до вітчизняних умов. Цей процес виявився досить складним і не завжди результативним.

Нині процес створення методично - організаційної бази щодо визнання витрат та доходів і формування результатів підприємницької діяльності, розкриття інформації у фінансовій звітності й використання даних бухгалтерського обліку для розрахунку об'єкту оподаткування і суми податку на прибуток не можна вважати завершеним, хоча певні методологічні засади щодо узгодження податкових розрахунків з цілісною системою бухгалтерського обліку й відображення у звітності результатів діяльності вже частково опрацьовано на рівні створення нормативно – законодавчої бази.

Недостатньо уваги приділяється обґрунтуванню методичних принципів, відповідно до яких визначаються такі категорії, як прибуток і збиток. Серйозного вдосконалення потребує існуюча класифікація фінансових результатів та їх складових для забезпечення користувачів оперативною й достовірною інформацією. Потребує уточнення порядок визначення фінансових результатів у сільськогосподарських підприємствах, зокрема після запровадження П(С)БО 30 "Біологічні активи".

У процесі приведення вітчизняної системи бухгалтерського обліку до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності виникли суттєві зміни у понятійному апараті фінансових результатів, проте й дотепер вони не знайшли достатнього обґрунтування, зокрема в аграрній сфері. Галузеві особливості сільськогосподарських підприємств зумовлені наявністю специфічних видів доходів і витрат (екологічних і соціальних витрат; доходів і витрат, пов'язаних із земельними відносинами), спостерігаються відмінності при розрахунку фінансових результатів для великих та малих підприємств.

У зарубіжній практиці фінансовий результат визначається за двома варіантами: французьким і англо-американським. У французькому варіанті визначення фінансового результату відбувається за трьома його компонентами: експлуатаційний, фінансовий та надзвичайний результати. У англо-американському прибуток визначається за функціями підприємства: виробництво, управління та збут. По кожному елементу проводять порівняння витрат з випуском продукції. При всіх варіантах розрахунку основою є розподіл у фінансовому обліку витрат за елементами минулої та новоствореної вартості.

Визначення фінансових результатів в нашій країні тривалий час підлягало суворій державній регламентації і в усіх без винятку випадках проводилось за однаковою методикою.

Такий підхід відповідав вимогам, що висувались тогочасною економікою і був виправданим, адже розвиток виробництва здійснювався за встановленими державними планами, для порівняння показників яких необхідна була цілковита ідентичність у визначенні результатів діяльності, а додаткова інформація була зайвою, адже, по суті, був один користувач інформації – державні органи управління, яким підпорядковувалось керівництво підприємства.

З розвитком поняття фінансових результатів змінювались і методики його визначення. Так, фінансовий результат визначається як різниця між доходами і витратами за певний звітний період. З економічної точки зору прибуток – це різниця між грошовими надходженнями і грошовими видатками, а з господарської – різниця між майновим станом підприємства на початок і на кінець звітного періоду. Бухгалтерський фінансовий результат є досить умовним і визначається елементами облікової політики підприємства (умови визнання доходів і витрат, оцінка виробничих запасів, амортизаційна політика тощо). За міжнародними стандартами обліку доходи підприємства слід визнавати лише у тих випадках, коли є обґрунтована впевненість щодо їх отримання, а витрати – як тільки виникає обґрунтована можливість щодо їх понесення.

У бухгалтерському обліку та фінансовій звітності доходи й витрати відображаються в момент їхнього виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів. Отже, бухгалтерській облік ведуть, а звітність складають на основі облікового принципу нарахування: доходи відображають у бухгалтерському обліку і відповідно у фінансовій звітності за відвантаженням продукції (товарів), виконанням робіт, наданням послуг незалежно від термінів одержання грошових коштів або їхніх еквівалентів від покупців (замовників).

Вимоги П(с)БО 15 „Дохід” визначають принцип формування інформації про доходи підприємства у бухгалтерському обліку. П(с)БО 15 поширюються на доходи підприємства від звичайної діяльності: реалізації продукції (товарів, інших активів); надання послуг; отримання цільового фінансування; використання активів підприємства іншими сторонами [3]. Згідно П(с)БО 3 „Звіт про фінансові результати” визначені три види доходів: продаж готової продукції (або куплених товарів); надання послуг (виконання робіт); проценти, роялті, дивіденди та інші види доходу.

Таким чином, основоположними поняттями фінансових результатів як економічної та бухгалтерської категорії є поняття доходів і витрат. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 3 „Звіт про фінансові результати” [2], дає наступне визначення доходів:

Доходи - це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків власників), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена. Щодо економічної вигоди, то згідно з Законом України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [1] вона визначається як потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів.

Витрати - це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Це означає, що встановлена П(с)БО 15 ”Дохід” і П(с)БО 3 “Звіт про фінансові результати” класифікація доходів за групами не співпадає, але всі ці складові визначення і узгодження фінансових результатів тісно пов'язані між собою, оскільки базуються на основі показників бухгалтерського обліку.

Діючий порядок визначення фінансових результатів, як за даними бухгалтерського, так і за даними податкового обліку, є не зовсім вдалим і таким, який не може забезпечити достовірною інформацією всіх зацікавлених в ній користувачів, при виправданих витратах на її утримання. Враховуючи ті економічні реалії, в яких опинилась Україна, виникає необхідність визначення фінансових результатів окремо для зовнішніх і внутрішніх користувачів, доведено, що фінансові результати діяльності підприємств слід визначати в такому розрізі: фінансовий результат для загального кола зовнішніх користувачів інформації, що знаходить своє відображення у відкритій звітності; фінансовий результат з виведенням його в розрізі виробничих підрозділів, видів продукції і призначений для цілей управління підприємством; фінансовий результат, визначений для цілей оподаткування.

Висновки. Зміна економічної системи, що спричинила в Україні нові умови господарювання, впровадження в бухгалтерську практику національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку потребує переосмислення теоретичних та методичних підходів до управління підприємством, зокрема, бухгалтерського обліку і, передусім, до організації та ведення обліку фінансових результатів діяльності.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996 - XIV.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 3 «Звіт про фінансові результати» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87.
3. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 15 „Дохід” Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999р. № 290.
4. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 „Витрати” Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. № 318.

УДК 657.37

**ВЗАЄМОУЗГОДЖЕНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ І СТАТИСТИЧНОЇ ЗВІТНОСТІ
ТА ЇХ ВЗАЄМОДІЯ ЯК ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ**

*Семенишена Н.В., к.е.н., доц.,
Подільський державний аграрно-технічний університет*

N. Semenishena «Interconsistency of the financial and statistical reporting and their cooperation as informative systems»

Given the interdependence and disparity of indicators of financial and statistical reporting and outlines the basic approaches to their work as individual information resources on the functioning of the economic entities.

Н.В. Семенишена «Взаимосогласованность финансовой и статистической отчетности и их взаимодействие как информационных систем».

Рассмотрена взаимозависимость и различия показателей финансовой и статистической отчетности и очерчены основные подходы к их взаимодействию как отдельных информационных ресурсов о функционировании субъектов хозяйствования.

Постановка проблеми. Загальновідомо, що бухгалтерський облік створює інформаційну систему, що оперує даними про активи підприємства, капітал й зобов'язання, відображає факти господарського життя підприємства. Даний вид обліку, на відміну від статистичного, визнаний найбільш достовірним у силу того, що з моменту створення підприємства протягом усієї його